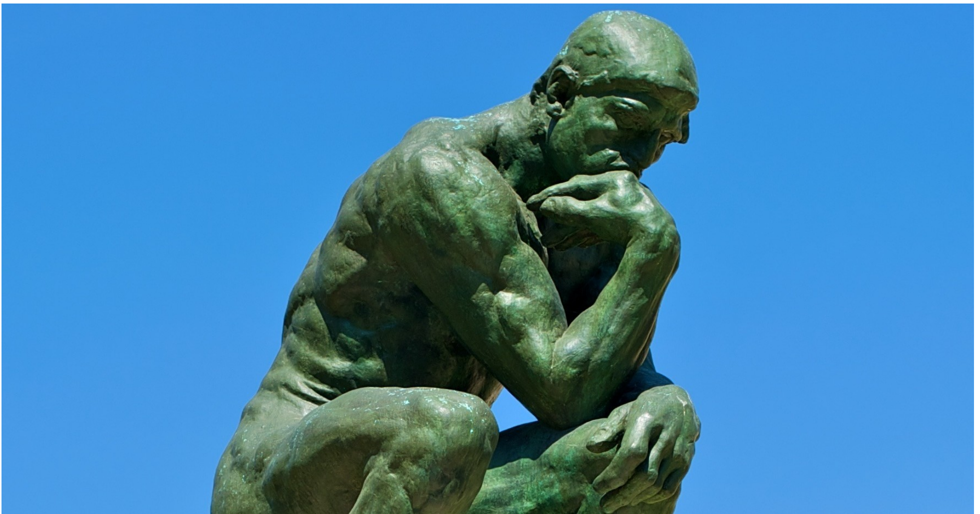
Scrìti Vèneti

FILOXOFÌA IN LENGOA VENETA

Raffaele Serafini

Edisiòn: ŁENGOA VENETA

Raffaele Serafini

Scrìti Vèneti

FILOXOFÌA IN LENGOA VENETA

Edisiòn: ŁENGOA VENETA

stanpà inte la Venetia

1° Edisiòn jenàro 2016

A ghe dèdego sto libro a chi ca ga capio ca el el Veneto el xè Lengoa e ca ghemo da ver el corajo de parlarlo e scrivarlo ogni dì.

NOTE DE SCRITURA

Łe regołe grafeghe, łe xè fasiłi e imedià, el ségno “C” a se lèxe [K] frente a o/a/u par exenpio : “a**cu**a“, “an**ca**”. Frente a e/i par exenpio se lèxe invése fà : “**ci**ào”, “**cé**xa”. La “CH“ tipega se lèxe fa in taliàn, par exenpio : “s**ch**ei”, “**Ch**éco”. Serte olte la “CH” la se scrìve ànca co “K” : “s**k**èi”, “**K**éko”
A “S” a vién doparà fà na sorda, par exenpio : “Go ma**s**a mistieri pa a te**s**ta”.
A “X” a xè doparà fà na sonora, par exenpio : “ca**x**a” o “**x**é”.
A “Z” a ga isteso vaeor fonetego de a “X”, par exenpio : “ca**z**a”, “A **x**è fasie tà**x**er”, el se podarìa scrivar anca : “ A **z**è fasie tà**z**er”.
La “J” la sostituise la scritùra gi/ge, par exènpio : “pro**jè**to”, “**Jijé**to”; la “J” la se pol lèxar fa la “J” de “**J**ohn” in inglexe o ànca fa in “**ye**s” inglexe.
A “Ł” tajà a raprexenta do varianti foneteghe, parchè ghe xè parti de el Veneto ca dixe : “**A** gaina magna **e** erbe” e altri invese dixè “**La** gaina la magna **le** erbe”. Cusita, pa respetar e do varianti serte volte xè scrivesto : “**Ł**a gaina la magna **ł**e erbe”. Mi, bona parte de le òlte dopàro la “L” normàl, asàndoghe el letòr l’opsion de lèxarla o mànco. E dòpie in Veneto no łe ghe xè.

No go vołesto èsar pedante fà on acadèmego, vanti tuto parchè go senpre vardà co sospeto chi ca el ghe insegna st'altri parlar puito, e pò parchè na lengoa ła ga da èsar descrivesta fa ła vien parlà e inte el modo pi fasie par tuti. Penso ca in stì oltimi sento ani, chi ca el ga festo pì mal a ła nostra lengoa, a xè stà a nostra prexunsiòn masa granda. El me parèr el xè de scrìvar, parlar e pensar in Veneto, no vargognarse, e mołargheła de scrìvar sol ca poexie e memorie de sti ani. In Veneto podimo parlar de matemadega, de fiłoxofia, de storia, atuaità e de połitega...El letòr el podarà vèdar ca el testo el xè stà trà xò doparando dea nostra Lengoa varietà nove, vecie, e de parte difarenti de el Veneto, parchè a richesa de na lengoa a xè propio inte a so diversità; in sto modo a grafìa a xè sta doparà co libartà pròpio pa rèndar sta diversità. In sti oltimi àni, partìr da on sciàpo de xente, gà scuminsià la rivinsita e la riapropriasiòn de la nostra Lengoa, storia e coltùra. A semo drìo riapropiarse de la nostra identità e dignità de Pòpolo, ca a xè pi inportante ca fàr schèi.. I schèi va e vién, ma l'identità na olta perdesta a xé finìa.

INTRODUSION

A se trata d eon libreto curto festo de artigoli a caràtar filoxofego so temi economeghi, evolusionisteghi, politeghi. Se trata de riflesiòn rasionàl de vària natùra, tute in Lengoa Veneta. Sto lìbro el xè naltra dimostrasiòn ca co la nostra Lengoa Veneta a podemo esprìmar idee conplicà da tìpo vàrio sensa lìmiti o bexogni esterni.
saluti

FILOXOFIA IN LENGOA VENETA

"AL MASRI" : MORTE DE ON IDEALISTA

In tùta la Bòsnia a podì vixitàr i simitèri o i monumìnti a ndo se scrìve dèi mòrti, e a se nòta fra le lìste infinìe de mòrti, na sèrie de "Al Masri", ca traduxèsto a vol dìr "l'Ejisiàn". Chi ca xèli sti mòrti durànte la goèra de Bòsnia? A se tràta de volontàri ca li xè partìi conbàtar pa la "càuxa" Islàmega, chèli ca li vien ciamà "mujaedìn". A se tràta de toxàti, in sto càxo Ejisiàni, ca li ga molà tùto pa partìr volontàri e morìr sènsa nòme in mòdo anònemo. De lòri, no a se pòl tignìr gnisòn documìnto e scanselàr ògni tràsa de la so orìjen par no métar in parìcolo la fameja de orìjen. El mujaedìn, el xè on òmo ca el rinùnsa a tùto e asèta l'oblìo pa morìr volontàrio sòto on nòme fàlso, òn vèro antieròe, on idealìsta. Sto consèto de eroìxmo

anònemo el xè prategaménte sconosìo inte la nòstra coltùra osidentàl a ndo i crèa eròi e monumìnti drìo ògni cantòn. La sosietà osidentàl, in partigolàr chela Europèo-Statuniténse, la ga de bexògno de eròi. L'anonemà el xè on tabù, tùti sèrca la glòria, serca la vixibilità, la popolarità, tùti li vol deventàr vip o amìghi de vip. Inte la coltùra semìtega a xè difarènte : gnìnte medàje, gninte onòri, el silènsio e l'oblìo.

I STATI MODERNI E “EL BEN COMUN”

A semo rivà prodùr, dòpo mileni de stòria, dei vèri mostri politeghi On tenpo a ghe xera rè e inperaduri ca li dimandava pòco e li dàva gninte. Pò dòpo co l’iluminixmo e le idèe filantropeghe de fradelansa a semo rivà creàr i stàti moderni co le so republichete e ciamarli : “democrasìe”. El fondaminto de sti stàti el xèra : “el propoxìto de fàr el ben comùn”. Podemo definirlo el vesìlo dei stàti moderni. Dixèmolo el 1800 el gà partorìo dei aborti veri e propri ca altro no li ga festo fòra ca jenaràr goere, sfrutamento, rivolte, etno e jenosìdi, dixastri finansiari, straje. Cheli ca a ciamemo stàti moderni li se ga vestìi de valuri pa otegner consenso e li xe deventà lori stìsi la mexùra de sti valuri. Libartà, democrasìa, lìbaro arbìtrio, le xè deventà parole vòde sensa senso doparà da strutùre libertisìde. I stati moderni li ga monopolixà tuto: storia, economìa, siense, relijòn, e li ga doparà i sòradìti pa justefegàr l’asentramento de ogni podèr. La dotrìna del “ben comùn” la xè deventà la lèva pa

consentràr podèri e richese incredìbili da parte de marèi de : politeghi, omeni de cexa, notàri, prefeti, militàri, omani de leje, ...I stati moderni da pretexi servidòr, a li ga s-ciaizà ncòra de pì le màse a tùti i livèli : ideolojego, politego, economego, militàr. Fa cojoni, naltri a ripetémo de èsar : italiàn, inglexe, spagnòlo. Ciamemo co dispreso le nostre Lengoe : dialeti. Sèmo costreti ver in màn e doparàr schei de càrta ca i stati ne fà valer chel ca li vol co sistemi de signorajo e inflasionisteghi vargognoxi. Li ne òbliga ndàr in volta co pasaporti schedà fa bestie. Li ne ciàma votar ogni tànto co sistemi eletoràl da fàrsa e pa farse politeghe preconfesionà ca li xè in sostansa dei sondaji a ndò no se mete mai in discusiòn i fondaminti. Li ne martela el sarvelo fin da piceneti so na scòla ca la serve sol ca raxentarne el sarvèlo pa on dimàn sernìr i futùri kapò fra cheli ca a se gà conformà de pì de st’altri. Li ne rincojonìse el sarvelo co jornali e tv ca altro li parla ca de omisìdi, sport, e “coltura”. Li ne dìxe co ghemo nàr in pensiòn e li ne depreda anca el suòr del nostro laòro pa “el ben comùn”. Sta litanìa del “ben comùn” la xè deventà la scùxa pa instauràr na ditadùra totalixante ca la finìse col fàr altro ca el ben de on ristreto grùpo de oligarchi in : oniforme , toga o craàta.

I FALSARI A LI STANPA CARTA

Co se fa on scanvio, in jenere, a se parla de on afàr

equo pi el valor del scanvio el xé bilansà. Femo on exenpio. 10 kg de pere pa 10 de pomi, opur na piegora de 40 kg pa 20 galine, opur 1 kg de rame par 3 kg de aluminio, o 1 kg de arxento pa 13 gr de oro e via discorendo. On ca scanvia na caxa de 100 mq pa naltra de 100 mq so na poxision similàr el fa on scanvio bastansa equo. La caxistega la xe gran conplicà co on mucio de ecesiòn, ma el conseto de ecoità de on scanvio el gavarìa da esar bastansa ciàro.
Vedemo deso cosa ocore co i schei.
I stati i stanpa schei, le banche e i stati o le gràn axiende le stanpa obligasiòn o asiòn e altri prodoti finansiari gran volatili, senpre de carta!
Vegnemo a la natura dei schei moderni. A se trata de tochi de carta prìvi de ogni valor. Inte el pasà i schei i xera de metalo presioxo, parchè la xente no la se fidava, parchè gnisòn gavarìa asetà na "Nota de Banco" (Banconota) de carta. Inte el medioevo i ga tacà jiràr sti tochi de carta ciamà "Note de Banco" ca le raprexentava na soma de metalo presioxo deposità in casaforte. Col tenpo i ga tacà far jiràr ste "Note de Banco" co na copertura 1 a 10 de metalo presioxo parchè 1 so 10 el ndàva tor l'oro deposità a garansia. Col tenpo, stanpàr "Note de Banco" a xé deventà senpre pi incontrolà. I stati i se ga aproprià del monopolio de stanpàr ste "Note de Banco" ca naltri ciamemo "Schei", e li ga eliminà ogni garansia sostansiàl a coertura de ste Banconote. In pratega no ghe xè gnison metalo ca el garantise i schei de carta ca

i ve dà, ma solo el sistema fiduciario finansiario e l'inpoxision de el stato. Se vardè puito, stanpar schei xe proibio, rifiutarli xe proibio. Ca lo volì o no lo volì i ve obliga dopararli.
Penseghe puito, i stanpa on toco de carta e i ghe scrive sora 5 euri, ma ne vienlo spontaneo dimandarse par cosa no i ne dàli pitosto 10 gr de arxento ca li ga el steso valor? Parcosa ne dali carta invese de metalo presioxo?
La risposta furba de chi ca a porta la craata o la divixa la xé: "Perchè l'argento può scendere di valore!".
E lora dixemolo ciaro: "Ma i schei de carta, el toco de carta ca ve resta in man, coanto valelo? E par coanto baso posa ndàr on toco d'arxento el varà senpre pi de on toco de carta, o no?
Naltra risposta da prete la xé: "Il metallo pesa troppo, meglio la carta". Rispondemo: "On gramo de oro el val 35 euri, on ca jira co 1000 euri, el jira co 28 grami, ve pareli tanti?".
Ma gnisòn se gàlo dimandà parchè xeli vegnesti fora cusì tanti cronpa oro? Parchè la crixi, parchè tute ste tase struca-scarsele? El Veneto el xera na miniera de oro. Inte el 2008 ghe xera 1 kg de oro pa ogni Veneto. El stato taliàn e l'alta finansa i gheva bexogno de strucàr fora sto òro dai Veneti e el mejo modo xera de portarli volontariamente a la mixeria pa inposesarse de 5 mila tonelà de oro ca se catava in Veneto!
Tornemo ai schei: "Ve parelo on scanvio equo, chelo de laoràr, de vendar le vostre robe, i vostri ojeti, pa i

tochi de carta ca stanpa el stato? Xèlo equo scanviar robe reàl, servisi e materiàl pa tochi de carta privi de valor? Par cosa no stanpeli e no fali sircolar schei de oro e arxento? Valtri ghe daxì oro, servisi, beni e lori i ve dà tochi de carta co scrivesto su nomari e firmà da on laureà a Harvard?
La trajedia la xé ca i ne ga esproprià de tuto, de la vera soranità monetaria. No xe pì i sitadini poseder i metali o comunque el reàl controvalor dei schei, i ne ga ridoto a farse dar l'oro pa tochi de carta a ndo i ga el corajo de scrivar nomari e firmar: "il governatore della banca...".
Sto chive el xe el vero crimene, i falsari a li xe i banchieri, a xe i politeghi, a xe chi ca goerna l'alta finansa. L'obietivo el xé de sciaixarve, creàr scanvi senpre pi dixegoal ca in sostansa i xè la moderna sciaitù: ON TOCO DE CARTA PA LA TO ROBA, PAL TO LAORO, PA I TO BENI REAL!!!!! STA CHIVE LA XE LA LEGALIXASIÒN DELA SCIAITÙ MODERNA.

ENERGIA E FINANZA: IL MODELLO POST 2° GUERRA MONDIALE

Gavio mai vardà la coalità e coantità de scoase ca produxì ogni dì? Da le scoase a se capise el vostro modelo de vita. Pexè le vostre scoase sensa acoa, e capì el modelo economego e filosofego ca el goerna el mondo da 70 ani.

Le goere, i golpe, le morti bianche, el petroldolaro, le baxi Usa in tuti i paexi petroliferi, i carteli enerjeteghi, le sansiòn, la politega monetaria ca i Usa li ga detà al mondo, li xè el prodoto de on modelo economego ca i Usa li ga sernio pal mondo a la fin de la Segona Goera Mondiàl.
La vitoria de le trupe Aleà contro l'ase Nazi-Niponego, la xé inputabile a la mancansa de risorse enerjeteghe dei perdenti. No xe stà la braura Inglexe o Mericana, no xe sta la "justa cauxa" o l'intevento divìn, ma l'aceso e consumo de le risorse enerjeteghe. Aerei, cari armà, camion, treni, nave, fabreghe... li se moveva alimentà diretamente o indiretamente da petrolio o derivà del petrolio.
El binomio enerjìa fosile-svilupo, el xé sta la colona ideolojega ca la ga comandà tuto el mondo partir da la fin dei ani 40 del segolo pasà. Eco parchè i Usa li ga monopolixà l'estrasiòn e rafinasiòn del petrolio. Volevito el poso de petrolio? Te tocava tor tecneghi Usa e ver el parmeso Usa. Volivito la rafineria? Se i Usa no volea, i scominsiava bonbardarte o far sansiòn? Ma lo savio ca l'Iran ca el ga le pi gran risorse petrolifere del mondo fin i primi del 21exemo segolo no el gheva gnancora na rafineria? Sa i volea benxina o plastega, a ghe tocava cronparla l'estaro. Volevito cronpàr el petrolio dai "stati canaja" tipo Libia, Jugoslavia, Onion Sovietega? Enrico Mattei co l'Eni ghe gheva proà.
No ghevito el petrolio ma te xeri na colonia fedele dei

Usa? Washington el ativava on programa standard de svilupo:
-Instalasiòn rafinerie e depositi petroliferi drìo le coste (Marghera xe l'exenpio Veneto)
-Prestiti in dolari Usa pa cronpàr el petrolio da le colonie produtrisi de petrolio
-Inpulso a le industrie dei derivà de scarto de la rafinasiòn e tuto l'indoto
Fin de la fiera el rixultà el xèra e xé:
a)Indebitamento monetario e intaresi da pagar de le colonie verso i Usa o i so strumenti bancari (Fondo Monetario, Banca Mondiàl).
b)Ricatabilità politega consegoente de tuti i leaders.
c)Goere, omisidi, sansiòn, emarjinasiòn, golpe, invaxiòn, ocupasion militar...par chi ca no se adegoava.
d)Dipendensa dal dolaro (de le colonie) ca ai Usa ghe bastava stanpàr!
e)Imisiòn fora de vìa dei prodoti de conbustiòn dei fosili inte l'atmosfera. Semo drio delibaràr i pochi ani na coantità de gas ca se gheva imagaxinà so la tera in sentenari de milioni de ani.
f)Produsiòn de scoàse plasteghe e sostanse chimeghe ca le ne mena a la morte premadura persentoàl (a do sifre) de la popolasiòn (cancro, leucemie, disfunsiòn, alerjie, intoleranse...).
Tuto sto discorso xé sta posibile solo delapidando na risorsa fosile e tignindo costante la cresita del PIL (Prodoto Interno Lordo). La cresita del Pil, la

parmeteva de pagàr el debito e de aumentarlo, dando cusìta la sensasiòn de cresita e finansiando l'economia Usa.
Coali xeli sta e li sarà i costi omani e anbientàl de sto modelo?
Parchè gnisòn ghe ne parlelo? Parchèlo el silensio fin inte le oniversità e facoltà de economia, soi jornal, soi media?
El ver sernio sto modelo economego, de pansiero e sosiàl, la xé sta na inpoxisiòn de poche parsone ai vertisi del goerno militar Usa a la fin de la 2° Goera Mondiàl, e el xe sta afinà co la creasiòn del Petroldolaro. Tuto el resto el xé consegoensa.
La vera rivolusiòn omana del nostro tenpo, la xè chela de delibararse dei conbustibili fosili e eliminàr el debito molandoghela tuti in tuto el mondo de pagàr debiti ai goerni, stati o banche.
Xè vero pa on fià ghe sarà on tremòn, ma sgonfiaremo na bola suisida, e dopo se podarà riconstruìr on mondo co baxe pi solide e ecoe.

I EROI DE STI ANI: FUMITI, SINEMA, TV.....

A ve lo ricordelo i film de sti ani?
Chaplin, I corsari de Hollywood, Stan Laurel&Oliver Hardy, Totò, Arsenio Lupin, Zorro..............
ve lo ricordelo? I eròi a li xera tuti banditi, ladri, falsari, pòri càn, carserà, piràti..... insoma tuta xente ca la piaxéva propio parchè la se contraponeva a le istitusiòn. La xente pagava el bijeto o la fàva la fìla pa

entràr in sto mòndo de trasgresiòn contro l'intocàbile autorità costituìa. Ma dixìme vàltri a ndò a se podévelo vedar sfòtar on carabinier e ridar sensa èsar inprexonà o batìsti?
A partìr da i ani 60 i rejìmi li gà estendesto le àrme del consenso. No li podea parmetar ca a ghe scanpàse la jestiòn dei eròi. E xe cusì ca gà tacà vegner fòra i vari Roger Moore, Clint Eastwood, Sulle strade della California........
Vòlivito vardàr la tilivixiòn? Volivito vardàr el film la domenega pomerijo? Te tocàva de inpersonarte in sti eròi de rejìme. E xe cusì ca a semo rivà a vedar drìo na divixa o na craata dela xente rispetàbile. Sto raxentamento del sarvelo mediatego, sti èròi costruì ad hoc, li ne gà creà na gàbia mentàl cusì grànda ca la ne pòrta a l'autosensùra. 40 àni de masificasiòn mediatega, de eròi de rejìme, a ne gà idiotixà pan.

A SEMO FIULI DE L'ERÒR

A ve sio mai dimandà còsa ca fàlo ca ogniòn de naltri a el sìpia difarente da st’altro?
Cosa xelo ca a ga faxesto ca da on màgma protèego rento le acoe dòlsi dei osèani primordiàli, se gàe svilupà i primi èsari bòni riprodurse e bòni anca de costruirse na parède selulàr?
Parchèlo Mozart el xe difarente de Kafka? Par còsa el nòstro sarvèlo el se ga svilupà in favòr de la coalità e a detrimento de le capasità muscolàr?

Par còsa viénlo premià el patrimònio colturàl, pì de chelo jenetego?
Còsa ne gàlo portà sol satelite Lùna e cosa ne portarà inte on mùcio de altri pòsti?
Tuta la stòria dela vìta, fà a la conosèmo, altro no la xe ca la consegoensa de erùri de trascrisiòn del patrimonio jenetego. Ma ànca le descorte sientifeghe, le bataje militàri pardeste, le partìe a scàchi pardeste, i duluri e joie de la vìta, le ribeliòn, le lote anarcheghe, naxiste, comuniste, independentiste, sioniste, relijòxe........ altro no le xè, sa a volemo analixàr, ca: el prodòto de erùri.
Galilèo el xe on eròr. El xera stà slevà inte el rispèto dei detàmi de la teolojìa, del sistema Ristotelego. E Einstein, ma ve pàrelo normàl ca na mente slevà fin da putelo crèdar ca Newton el ghese raxòn la podese formulàr na lèje ca la rìva contradìr bona pàrte de la siensa pasà. E el pòro Copernik ca i ghe gheva insegnà ca la tera la xe ferma e el sol e tuti st’altri ghe và par atorno? Ma on ca pensa ca la tera a se mòve el gà propio da èsar fiòlo de l’eròr? Xelo o no xélo vèro? In fin dei cùnti “el sàn bon senso ca el xe cusì ben puìto distribuìo, fra i èsari omàni”, el ne consilia ca chelo ca a vedemo e persepemo el gà da èsar par fòrsa la verità.
Credilo ca VanGogh no el ghese vìo pùchi problèmi no inpiturìr el mòndo fà st'altri pintòri del so ténpo? Descartes el xera cresesto soto le verità dei Jexuiti ma el xe vignesto fòra sbajà, el xe stà on eròr parchè

invese de finìr pa riprodùr le verità de sànta Màre Céxa el gà metesto in dùbio tùto. E Spinòza, nasesto pa deventàr on gràn rabìn, el xe finìo pa fàr le pulisìe so na ostarìa.
E naltri ca a li ne gà slevà soto le àle dela scòla itajàna, inpienandone de fiabe propagandisteghe italiote, ca li ne gà insegnà piànxar co sentimo le bande ca sòna l'ino, a comovarse co vedemo la stràsa verde/bianco/rosa sol penòn, ca li ne gà insegnà dìr "forsa italia, siamo italiani vèri" e altre stronsade sìmili, naltri se ghémo ribalà.
Ma penseve, se tùto el mondo ndase par atorno senpre conpagno, cosa canviarìa? Ca gusto ghe sarìselo vìvar?
L'eror el xe la vera sàl de la vìta, de l'existensa. L'eror el xé el vèro motòr estropego de l'oniverso.

EL CONSETO DE "ESTERO" E "FORESTO"

Cosa giustìfichele ncòra ste paròle? I confìni li xe sta cavà, rento l'Europa a se pol movarse a le stese condision ca rento el stàto taliàn. Ma lòra còsa tìgnelo in pìe el consèto de diversità e nasionalìxmo? Cosa justìfichela la paròla taliana "èstero"?
Vardemo i sìti de le conpagnìe telefòneghe taliàne, lòri el consèto de èstero ghe justìfega tarìfe asùrde e mantièn paradòsi del tìpo ca na ciamàda da Bolxàn a Nàpoli la costa 10 olte de pì ca na ciamàda da Bolxàn a Insbruck o Munchen. Le manifenstasiòn sportìve le

tien ncòra in pìe sto consèto asùrdo de èstaro. Eco parchè i carànba li invèste pa monopolixàr i atlèti e fàrghe sventolàr el trigolòr. Sto àto a vol dìr rivendicàr el nasionalìxmo taliàn e rinòvo de on sistema ca privileja proprio lòri. Cavà i carànba no resta pi gnìnte suportar l'inpero del privilejo.
La Siàe, la Rai, l'inposta sol pasaporto, la Bucalosi, el notàro, le marche da bòlo, le lisense, le xè le òneghe ròbe ca resta. Na sòrta de confìne privilejo. In pratega chelo ca a ne difarensia dal resto d'Europa a xé sòlo mandole, privileji, lisense e ostacoli burocrateghi. Ma ghe vorlo cusì tànto darghe na scarpà?
Ca sénso gàlo tignìr le anbasiàte e consolàti de stàti Europèi in Euròpa?
Cavà ste ròbe de Itàlia resta sòl la gàbia lengoistega par chi ca el ga la desgràsia de èsar monolèngoa e no cognòsar almanco na segòna lengoa natìva fa el Vèneto, el Tiroléxe, el Sardo, el Sìculo.

LA RIVOLUSION DEI MEMI

A ghemo da prodùr e difòndar Mèmi ca li gàbie on gràn poder Parsuaxivo e Replicativo, doparando mèxi de Risonansa moderni e co costi bàsi. El nostro Target, a xè i xoveni parchè a xé lòri el futùro.

MEMI E JENI : PATRIMONIO COLTURÀL E PATRIMONIO JENETEGO

Cosa xéli sti mèmi e cosa sti jèni? Tachèmo dal scuminsio dela vìta so la tera. Sti àni, mejàri de milioni de àni indrìo, co la tera la ga tacà sorarse, inte l'acoa dei màri, a gà tacà formarse pian pianèto le prime forme de vìta, ca altro no le xèra ca èleghe de DNA ca le se moltiplicàa smisiandose fra de lòre. Pian pianelo sto DNA, ste prìme forme de vìta senplise, le gà tacà fàrse dei resinti, na sorta de menbrane a protesiòn da altre sèlule ca a volea magnarle; e drìo man le se gà diferensià in sèlule carnivore e no carnivore. Gà scuminsià cusì la conpetisiòn pa colonixàr i màri e la tèra. Cosa vorlo dìr conpetisiòn? Cosa vorlo dìr selesiòn naturàl? Doparèmo el tèrmino conpetisiòn ca forse el rende mejo la idea. Fèmo el clàsego exenpio dele jiràfe. Par cosa gàle el còlo cusì lòngo? A pàr ca le gàbie svilupà el còlo cusì longo in mejari de àni atraves de on proseso de selesiòn naturàl. Ver el colo longo volea dìr poder magnàr le foje pì alte a ndò gnisòn rivàva, e cusì le jiràfe ca le gheva el colo pì longo le gheva pì posibilità de magnàr e riprodurse. Insoma, ver el colo senpre pì longo voleva dìr ver pì probabilità de soravìvar. A xè cusì ca i fioli de jirafe col colo longo a li gheva pì posibilità de portàr i propi jèni in vanti, de tramandàr jèni "vinsenti" a fioli dei fioli....... La sostansa vèra a xè ca fin dèso i jèni, el patrimònio jenètego el gà doparà el còrpo omàn pa perpetuàr la so existensa e mantignirse vìvo inte el mondo. A capìso ca par calchedòn, sto conseto el pòsa èsar difìsile, ma la xè la

tràjica realtà. A no xè el nostro corpo ca comanda, ma fin dèso a xè stà i jeni ca gà doparà i corpi pa farse stràda inte el tenpo e spàsio conosesto. Pasàr dala non vìta a la vìta xè xà sta on sàlto gràndo asè, ma deso semo drìo fàrghene naltro. No xé pì la selesiòn naturàl ca la comanda la vìta so la tera ma el patrimonio colturàl : i memi. Pa rèndar pì ciàro sto sàlto coalitatìvo, fémo on exenpio ciàro. Na olta, chi ca fàva pì fiòli a xèra chi ca xèra pì forte, pì in salùte, ca magnava de pì, ca no se malava; mentre i piceneti, magrèti co malatìe li morìva vanti da poderse riprodùr.... Co la conchista de on sarvelo pì grando, co la tecnolojìa, le descoerte..... la conosensa la ne gà parmetesto de: èsar pì solidal fra de naltri e mantignìr in vìta anca parsone ca pa selesiòn naturàl le gavarìa moresto vanti tenpo. Insoma i memi a li ne parmete de conbatar le infermità, de respiràr soto acqua, de volàr, de ver fioli in proveta, de no morìr disangoà, de vedarghe anca da vèci, de ver dinti forti anca pasà i 50 àni, de ver pròtexi al còre......Podaremo fìn canbiàr el nostro còrpo fìn rèndarlo inmortàl. Par dirla scèta, i mèmi li xé deventà pi potenti dei jeni; a no xè pì lòri ca comanda! El valòr dela conosensa, de el patrimonio colturàl, dei mèmi, el xè straordinàrio e xè pa sta raxòn ca tùte ste teorie rasial le xè fùmo inte i òci. No gà pì inportansa el colòr dela pièl, i jèni. Chel ca soravivarà pì de tùto de naltri, chel ca se riprodurà de naltri inte el futùro, a sarà i mèmi. Sa a volemo vìnsar le nostre batàje, a ghemo da fàrle co la costrusiòn de

mèmi pì persuaxìvi e replicatìvi de chealtri. A xè conpàgno de i vìrus. I mèmi li xè i vìrus del prexente e del futùro. In sto nòvo mondo a no gà pì senso la coantità, ma la coalità.

STATI PICENETI MODERNI, STRUTURE FLESIBILI, EVOLUSIONIXMO, ESTROPÌA

Mega stati tradisionali, pachidermi, estinsiòn, entropìa... L'evolusiòn inte el so parcorso la xe partìa da èsari microscopeghi ca a li xera boni farse spàsio e soravìvar sol ca grasie a le so dimensiòn e la stòria evolusionistega. Fin 60 milioni de ani fà, la parèa premiar le struture grande.
Pò, co serti canviaminti climateghi ca li xe ocoresti, esar grandi a no xera na coalità pa soravivar, ma ansi on ponto débole asè (on corpo grando da scaldàr el consuma na fraca de enerjìa, el se move lento). Xè vignisti fòra dei èsari piceneti ca a xera boni soravìvar a sbalsi termeghi considarevoli, co on sistema gran efisiente.
Inte na fàxe pi tardiva de la storia evolusionistega de la tera, a xé vignisto fòra ca chei èsari ca li xera bùni transmetar memi a le jenerasiòn futùre li xera pi forti de cheli ca solo transmeteva jèni. Semo drìo parlàr del patrimonio colturàl.
Dixemo ca la economia a la gà na funsion seletìva frente strutùre politeghe. E vardè ca pa economia no intendo la finansa etc... Pa economia intendo on

conseto evolusionistego. Ve fàso on exenpio : Doparàr lanpade al led a ne fà sparagnar 50 olte de pì ca doparar le lanpare a incandesensa. Vol dir ca na fameja ca la ilumina co le lanpare led la sparagnarà 50 olte de pì de na fameja ca la dopàra lanpare a incandesensa. Vol dir ca la gavarà na disponibilità de schei pì granda pa far altre ròbe e vivar mejo. Isteso pa chi ca dopara la machina gas, o chi ca dopara internet pa paràr 1000 mesaji invese de scrìvar 1000 letare e inbustarle co el bòlo. La politega, la vìgne par bona parte modelà da le exijense economeghe; le economie dòpo a le interajise fra de lore e xe ramai inposibile ca la economia de on stato no la dipenda de st'altre. Dixemo ca la economia moderna la xè transtatal e interativa. Inte on mondo a ndò le economie le xe in parte condisionà da le politeghe de ogni stàto, a xé naturàl ca chei stàti ca a xe màsa lenti, masa burocratixà, masa costoxi, màsa ideolojixà, masa prevegnisti, masa prejudisievoli, masa veci, masa grandi, co struture obsolete da mantegner..............a li vegnarà penalixà da le leji economeghe in fòrma supariòr de chei stàti : flesibili, piceneti, ràpidi, inovativi, open-minded, xòveni, co struture moderne...........................

Femo on exenpio : lo savì ca l’Armenia la gà 3.5 milioni de abitanti e la gà na anbasiata in ogni stàto. Ma al pàri de tuti i stati picenini, li gà na parsona co on tinbro pì on ufiso so on apartamento e al màsimo na segretaria. Me ricordo 10 ani fà l’Olanda la gheva

verto na anbasiata in Armenia : on omo co on tinbro na scrivania, on fax, on telefono, on PC. E tuto funsionava a la perfesiòn. Gavìo mai vedesto le anbasiate ca gà la Italia o i so consolàti? On palaso intiero co polisia, segretari, portinari, visesegretari, anbasadori, corispondenti........ pexo de na corte! No parlemo pò dei stipendi. Fin dela fiera el costo procapite pa sitadìn de sta marmaja de parasiti el xe supariòr in chei stati grandi fa la Italia, anca sa li gà na poplasiòn granda. Ma lo savìo parche le gran axiende le xè destinà la bancaròta? Parchè a no le xe conpetitive? So le grandi axiende a se perde conpleto el senso de la spexa. Tuti roba, tuti magna, tuti se inbùxa, tuti pensa solo rivar fin del mexe e gnisòn el xe responsabile. Gavìo mai vardà na axienda familiàr? Par cosa credìlo ca el modelo Vèneto el xè pì forte de chelo Todesco? De chelo Mericàn? Le struture picenete le xe responsabili parchè xé tuto a vìsta. Gavìo mai vardà i atleti picenìni ca fà le acrobasìe? Gavìo mai vardà invese i mandoloni? Gavio notà ca inte i stati piceneti la xente la parla pì de na Lengoa, la xe verta, la viaja, la xe sveja........ gavìo mai vardà i italiani : ignoranti, mandoloni, senpre far figure da bauchi in anbienti internasionali. Storegamente le gran strutùre statàli le gà vìo la so raxòn de exìstar sol pa na raxòn difensìva : chi ca gavea pi òmani da fàr copar vinseva la goera. E se a vardemo la storia del mondo, a se inacorxemo ca propio on stato picenìn 70 ani fà (Israele), el gà dà el scominsio a na invarsiòn de

tendensa, dimostrando ca piceneto e intelijente, a xe pì forte ca grando e òco. Invese de ver mejari de bauchi kamikaze da paràr al maselo, xe bastansa ver la tecnolojìa pa tingnìr boni i ignoranti.
I mega stati dei do segoli pasà, altro no li xé ca na aberasiòn storega, li xe obsoleti, inefisienti, inutili e ansi, altro no li fà sa no parasitàr la popolasiòn e tignirla rento na gabia de ignoransa e poertà. Chela ca naltri a ciamemo Libartà e Indepandensa, la xe tùto fòra ca na bruta roba, la xé on real spìrito de soravivensa, de rajòn, de verità de urtòn estropego contra de on mondo ca el ne vòrìa far mòrir e portar verso l'entropìa, el fredo el dixordene. La sostansa vera e final de l'evolusionixmo altro no xe ca la lota contro l'entropìa. El nostro anèlito a la libartà el xè parte de sto sentimento estropego.

EL VALOR DE LA DIVERSITÀ

Lo savio ca ogni dì a se estingoe dele spèse de animal e piante pa el sfrutamento sensa rispeto ca l'omo el xe drio far so la tera? Ve penselo ca parché vegna fòra na spèse, a ghe vol on nòmaro grando de jenerasiòn, mejari e mejari de àni. Farla sparìr a ghe vol on ninìn de tenpo. Ca valor gàle le spèsie? Le ga el valor de arichir el mondo de varietà, de conosensa, de oportunità! A digo oportunità parchè propio la diversità jenetega, la xe na risorsa de oportunità fà le raixe de na pianta sototera o le rame de na pianta ca

serca de ciapàr la lùse. Oportunità vol dir ca na spese la costruise na serie de raporti e relasiòn co tuto l'anbiente sircostante. Ve imajinelo sa a sparìse i lièvori da le foreste o le morejete? Sparirìa tuto l'indoto drìo de lore. Ogni èsar vivente el xè on anelo ligà co st'altri. El raprexenta na pendola ca tìgne l'echilibrio co altri sistemi e struture. Chi ca fa sparìr na spese, el xe on criminàl. Deso paragonè le spèse viventi a le nostre axiende. Coant ghe métela na axienda nàsar e prosperàr? Coanti sforsi? Coante bataje? E deso dixime coanto ghe metelo on schifoxo de stàto taliàn farle morìr, estingoarle par senpre? Credilo le vìgna sù fa funghi inte on dì?

MA STO TÌBET XÉLA O NO XÉLA NA TEOCRASÌA?

I pensieri contro corente ne fà senpre puìto e me imàjìno li podarà tocàr i ponti fisà ca ogniòn gà rento la so mente, le so sicurèse e verità. Calchedòn de nàltri gavarìselo el coràjo de no darghe raxòn ai Tibetàni e suportàr parsialmente la represiòn ca el goerno dela Sina Popolàr el xé drìo fàr? L'Iran la xé sensa eufemixmi na teocrasìa e pa sta raxòn l'osidente no pol tratàr co l'Iran in sto momento, e propio parché i leaders de Teheran a li xé vèri òmani de féde, ciamémoli fanadeghi, ca vol dìr ca li antepòn la propia féde a le raxòn enpireghe e lòjiche ca le gà conpagnà pàrte de el svilùpo de l'osidente. Vardèlo cosa no gà

conbinà la céxa catolega sol so periòdo de féde fanàdega: la gà jenarà teorìe discriminatòrie, rasiste, inchixisiòn, discriminasiòn. A me ricordo ca inte i àni 70 l'osidente el condanàva l'Orss (Onion de le Republeghe Sosialiste Sovieteghe) parchè a li proibìva la relijòn catolega. Co so ndà vixitàr chele bànde li me gà spiegà le raxòn, e pòso dìr ca da on ponto de vìsta statàl no le xé sbalià. L'Orss la parsevitàva i predicaduri dela relijòn catolega parchè li semenava idee prejudisievoli rispeto al "mecanisixmo" Marxista. A li considaràva la predicasiòn catolega romàna na sòrta de organixasiòn ca la difondeva idee prejudisievoli, mìti, fiàbe, buxìe. I predicaduri dela Cexa Catolega Romàna, a li xèra vedesti fà dei gùru ca li plajava la xente. El proxelitixmo catolego romàn, el xéra vedésto fà na sòrta de antagonixmo ideolijico parchè no el se alineàva al materialismo de stàto. Strinxémo... el Vategàn xela o no xéla na teocrasìa? El Tìbet sarìsela o no sarìsela na teocrasìa? Xéli o no xéli stà dele teocrasìe? Serchemo de vardàr le ròbe dal pònto de vìsta dé Pekìn : I Budisti a li prèdega na relijòn, li vol instauràr el so sistema teocratego, farghe el lavajo del sarvèlo ai putìni rento i tìnpli, li ghe insegna la xente ca ghe xé spìriti, divinità. I Budìsti li vol instauràr la so sèta al podèr e controlo del teritòrio e de le menti de la xénte.

I goerni pi avansà de l'Osidente, a li proibìse de insegnàr le relijòn inte le scòle pioveghe, li insegna

Darwin, li insegna chìmega biolojìa, fìxega, eletronega etc... I goerni de l’osidente li gà metesto i pichéti in ciàro co le vàrie relijòn e dìto, ve parmèto de operàr ma ste tinti de no fàrghe el lavàjo del sarvelo a le parsòne, no ste exajeràr. El confìno no el xé gnancòra ciàro, e dixèmo ca ghe xè senpre da discùtar, ma no se rìva a gran conflitualità parchè le relijòn de l’osidente le xè in sostansa bastansa coròte, e no orbe de féde. E me ripèto, el problèma ca el mòndo osidentàl el gà co l’Islam, el xè ca i fedèli de l’islam li xè vèri fedèli, li xé vèri fanadeghi, no li xè parecià discùtar la propia fède e edulcorarla segon le mòde e interasiòn col pensièro osidentàl enpirego, Galileiàn, Einsteinian...... Tenpli budisti, scole coraneghe, semenàri, scole rabìneghe, altro no li xè ca lòghi a ndò se ghe fà el lavàjo del sarvèlo ai putèli e se ghe insegna dele verità ca le discorda co chéle sientìfeghe. Naltri a condanèmo el conportamento dela Sìna Popolar, ma fémose na dimanda : còsa gàlo produxesto el budìxmo, gàli késto coalche avanso tecnolojico co la so relijòn, a ndo sarìsimo sa li dominàse el mòndo? Inte la Sìna Popolàr, ve pòso dìr ca lìve a ghe xè progrèso sientìfego, reserca, inovasiòn e ògni dì, la condisiòn omàna la xé drìo mejoràr. Naltro pònto el xè gran inportante vànti de molàr sto discòrso. Fève sta dimanda : Co el judaixmo el xèra monopolista inte la antìga Israel xèreli cusì toleranti i rabìni? Co el catolisexemo el xèra monopolista inte l’Europa antìga xèreli cusì toleranti?

Penselo ca la teocrasìa monopolistega de Teheran la sìpia cusì pasifìsta? Credìlo ca se el budìxmo el fùse monopolista in Tìbet, sarìselo cusì pasifìsta e tolarànte co i disidìnti?

ON DÙBIO CARTEXIÀN

So la chistiòn relijoxa la pensemo gran difarente, mi preferìso on stàto làego de stànpo Galileiàn, tolerarìa le relijòn ma ghe proibirìa ai ministri de culto de contàr buxìe e fiàbe a la xente o de fàr leva so le desgrasie e la paura de la mòrte. A le relijòn no ghe darìa gnisòn finansiamento. A go la sensasiòn ca le goère le sìpia sta cauxà in bona pàrte da i conflìti relijòxi. Co sto discorso àso in pìe on dùbio Cartexiàn : "Ma el mètodo Galileiàn xela deventà la relijòn de stàto? La chistiòn la va afrontà seriamente e go paùra ca la risposta la sìpia "sì", co na onega difarensa fra tute le relijòn, la relijòn del metodo Galileiàn la amete l'eròr e la se mete in discusiòn e in dùbio ogni momento.